

Informe de Bones Pràctiques de Cultura de Pau

Anna Brasó i Rius
Carles Ros i Mas
Cécile Barbeito Thonon
Francesc Serra i Feu

 **escola de
cultura de pau**

 **Fundació
Cultura de Pau**

amb el suport de:

 **Generalitat de Catalunya
Departament d'Interior,
Relacions Institucionals i Participació
Oficina de Promoció de la Pau
i dels Drets Humans**

L'informe ha estat elaborat per:

Anna Brasó, Carles Ros, Cécile Barbeito, i Francesc Serra
Escola de Cultura de Pau
Edifici G-6 Campus de la UAB
08193 Bellaterra (Cerdanyola del Vallès)
Telèfon: (+34) 93 581 17 32 · Fax: (+34) 93 581 12 94
Correu electrònic: escolapau@pangea.org
Lloc web: www.escolapau.org

L'Escola de Cultura de Pau compta amb el suport de:

Aquesta publicació s'ha realitzat sota la coordinació de:

Manuel Manonelles
Director
Oficina de Barcelona de la Fundació Cultura de Pau
c./ Jordi Girona 29 · Nexus II · E-08034 Barcelona
Telèfon: (+34) 93 413 77 78 · Fax: (+34) 93 413 77 80
Correu electrònic: barcelona@fund-culturadepaz.org
Lloc web: www.fund-culturadepaz.org

Amb la col·laboració de Janira Tor

La Fundació Cultura de Pau compta amb el suport de:

L'Oficina de Barcelona de la Fundació també compta amb el suport de:

Imprès a Barcelona per Copiesimpam.scp
Febrer 2007
Dipòsit Legal: B-10483-2007

NOTA: Les opinions expressades en aquesta publicació responen a l'opinió dels seus autors i en cap moment vinculen formalment a les institucions participants.

Índex

	pàgina
Pròleg	1
Introducció	3
Selecció de bones pràctiques per àmbits d'acció	6
ECP - Educació per a la Cultura de Pau	6
DESS - Desenvolupament Econòmic i Social Sostenible	13
RDH - Respecte pels Drets Humans	16
IDH - Igualtat entre Dones i Homes	19
PD - Participació Democràtica	20
CTS - Comprensió, Tolerància i Solidaritat	21
LCIC - Lliure Circulació d'Informació i Coneixement	27
PSI - Pau i Seguretat Internacionals	28
Anàlisi de bones pràctiques	30
Propostes d'acció per a la segona meitat del Decenni	39

Pròleg

Em plau presentar aquest Informe de Bones Pràctiques de Cultura de Pau que hem elaborat conjuntament amb l'Escola de Cultura de Pau de la Universitat Autònoma de Barcelona.

Aquest projecte, que s'emmarca en el Decenni de Cultura de Pau i de no Violència pels Infants del Món 2001-2010¹, pretén ser una guia d'experiències que animi a la societat civil a ser encara més activa en aquests temes i promoure experiències similars en el nostre entorn. També pretén ser una eina per a institucions –públiques o privades- que es plantegin dur a terme activitats sobre Cultura de Pau, ja que en ell hi trobaran reflectida l'experiència de molts projectes que ja s'han dur a terme arreu.

L'Informe Mundial de Cultura de Pau de l'any 2005, elaborat per la nostra Fundació i coordinat per en David Adams, va deixar palès el gran desenvolupament que la Cultura de Pau ha tingut en el marc de la societat civil mundial, cinc anys després de la posada en pràctica de la Declaració i Pla d'Acció sobre una Cultura de Pau. Doncs bé, aquest estudi és un pas més, per tal d'ajudar a que tot aquest esforç tingui cada vegada més pes i sentit.

---

¹ Declarat per l'Assemblea General de Nacions Unides en la seva resolució 53/25, de 10 de novembre de 1998.

La realització i publicació d'aquest informe no hauria estat possible sense la col·laboració del Programa per a l'Institut Internacional per la Pau de la Generalitat de Catalunya, i per això ho volem agrair des d'aquestes pàgines.

Des de la Fundació continuem contribuint a la construcció i consolidació d'una Cultura de Pau amb instruments com la reflexió, la recerca, l'educació i l'acció sobre el terreny, treballant per assolir – i si pot ser superar – els objectius del Decenni.

A handwritten signature in blue ink, reading 'Manuel Manonelles i Tarragó', written over a horizontal line.

Manuel Manonelles i Tarragó
Director
Oficina de la Fundació Cultura de Pau a Barcelona

Introducció

Presentem l'Informe de Bones Pràctiques de Cultura de Pau. Aquest informe és continuació del procés iniciat per la Fundació Cultura de Pau a partir de l'elaboració de Informe Mundial sobre Cultura de Pau, que avalua els progressos aconseguits a mig termini del Decenni de Cultura de Pau i la No-violència pels Infants del Món (2001-2010)².

L'Informe Mundial de Cultura de Pau -presentat a l'Assemblea General el 20 d'octubre de 2005 i molt ben rebut pels estats membres³- va ser coordinat per David Adams, en base a les més de 700 aportacions rebudes de més de 100 països d'arreu del món.

Aquesta valuosa informació, accessible a la pàgina web: <http://decade-culture-of-peace.org/>, ha estat el nostre punt de partida. S'hi descriuen les respostes a la tercera pregunta del qüestionari fet a les organitzacions de la societat civil: *quines són les accions empreses per la vostra organització per a promoure una cultura de pau i de no-violència durant la primera meitat del Decenni?*

A partir d'aquí, i per tal de realitzar el present *Informe de Bones Pràctiques* hem fet dues coses: a) un estudi de totes les pràctiques en el seu conjunt – les més de 700-, elaborant unes propostes finals i una proposta de línies principals d'actuació futura; i b) una selecció de les “millors o bones pràctiques”.

² En virtut de la invitació del paràgraf operatiu n°10 de la resolució A/59/143 de l'Assemblea General de Nacions Unides

³ En especial per part de Bangladesh, illes Fiji, Qatar, Presidència de la UE (Regne Unit), i Tailàndia. Vegeu les seves reaccions a www.fund-culturadepaz.org/informe

La selecció de pràctiques està ordenada segons els mateixos 8 àmbits que defineix el Pla d'Acció del Decenni de Cultura de Pau ja citat:

ECP - Educació per a la Cultura de Pau
DESS - Desenvolupament Econòmic i Social Sostenible
RDH - Respecte pels Drets Humans
IDH - Igualtat entre Dones i Homes
PD - Participació Democràtica
CTS - Comprensió, Tolerància i Solidaritat
LCIC - Lliure Circulació d'Informació i Coneixement
PSI - Pau i Seguretat Internacionals

Els criteris de selecció de les pràctiques – inspirats en els del *Banco Nacional de Buenas Prácticas de Colombia*⁴ – han estat els següents:

- Eficàcia: que el projecte sigui transformador, que tingui resultats tangibles o verificables, i/o que tingui repercussió sobre un nombre important de persones;
- Sostenibilitat: que sigui viable dur-lo a terme repetidament (ja sigui per l'autogestió del finançament, per la motivació de les persones, etc.);
- Legitimitat: que estigui vinculat amb alguna realitat comunitària, que la gestió del projecte sigui assumida per les persones més properes a la realitat afectada;
- Replicabilitat: que es pugui reproduir en altres entorns (amb les adaptacions necessàries per a cada context).

⁴ El *Banco Nacional de Buenas Prácticas de Colombia*, una bona pràctica en sí mateix, malauradament no descrita a la pàgina <http://decade-culture-of-peace.org/>, recull les millors pràctiques destinades a actuar sobre les arrels i sobre les conseqüències del conflicte armat d'aquest país.

La selecció de les millors pràctiques no ha estat fàcil, i som conscients que hem deixat de banda alguns exemples valuosos, a vegades perquè ens hem trobat amb pràctiques molt semblants, o a vegades per manca d'informació referent a aquestes. Tot i això, veiem aquest Informe com una contribució al necessari debat acadèmic i metodològic que pas a pas va definint i perfeccionant els estudis al voltant de la Cultura de Pau.

En aquest sentit, creiem que aquest Informe pot ser un instrument útil per a mostrar la capacitat de la societat civil de transformar el món cap a una societat no violenta, per a facilitar l'intercanvi d'idees, i per a convidar a totes les persones amb sensibilitat per a la Cultura de Pau que s'impliquin a construir-la cada dia amb els mitjans al seu abast, que són infinits.

Selecció de bones pràctiques

Títol: Aprenentatge de joves congoleesos de la resolució pacífica dels conflictes

Dades de l'entitat:

Jeunes et femmes pour les droits de l'homme et la paix (J.F.D.HO.P)
bopemed@yahoo.fr
 R.D. CONGO

Vinculació amb el Pla d'Acció:
 9. b) Vetllar perquè els infants, des de la primera infància, rebin instruccions sobre valors, actituds, comportaments i estils de vida que els permetin resoldre els conflictes per mitjans pacífics i en un esperit de respecte per la dignitat humana i de tolerància i no discriminació.

Àmbit d'acció: ECP

Objectiu: Dotar als nois i noies de la capacitat de resoldre els conflictes de forma pacífica.

Desenvolupament: L'associació imparteix sessions de formació per la resolució pacífica dels conflictes destinats a joves de qualsevol comunitat ètnica i afiliació política de centres d'ensenyament públics i privats, de secundària i universitària a diferents regions del país.

Els tallers de formació, alguns d'ells oferts en col·laboració amb la comunitat de Sant Egidi, també permeten informar dels drets i deures de les persones, i donar a conèixer als participants el moviment global per una cultura de pau.

Resultats: L'Associació destaca que als llocs on s'han desenvolupat tallers ha disminuït el nombre de conflictes violents, i s'ha reduït el consum de drogues. Els participants milloren el seu coneixement dels seus drets i els límits, així com els seus deures com a ciutadans.

Criteris de qualitat: Sostenibilitat, Legitimitat, Replicabilitat

Títol: Tractament de la guerra d'Irak a l'àmbit de ciències socials d'un parvulari

Dades de l'entitat:

Jardín de Infantes 902
 "Mariquita Sánchez"
 C/ Mitre 742
 (2015) Ramallo
 ARGENTINA

Vinculació amb el Pla d'Acció:
 9. b) Vetllar per què els infants, des de la primera infància, rebin instruccions sobre valors, actituds, comportaments i estils de vida que els permetin resoldre els conflictes per mitjans pacífics i en un esperit de respecte per la dignitat humana i de tolerància i no discriminació.

Àmbit d'acció: ECP

Objectiu: Treballar els valors indispensables per a una vida harmònica a la societat, aprofitant l'interès dels nens i nenes per les imatges repetitives observades en els mitjans de comunicació sobre la guerra d'Irak.

Desenvolupament: Treball continuat amb una classe de nens i nenes de 5 i 6 anys d'un parvulari sobre la guerra d'Irak amb un acostament des de les ciències socials. Es fa una progressió de continguts per arribar a tractar el tema final, la guerra, ja que en tractar-se de nens tant petits, es necessita una evolució lògica, passant d'allò personal a allò col·lectiu. Es comença fent activitats per fomentar l'apreci per allò que ens és propi i el reconeixement de les pertinences dels altres. Després es tracta la forma com s'expressen els sentiments de pertinença a una comunitat, a un país i a la humanitat. A partir d'aquí es fan activitats per parlar de l'acceptació de les diferències individuals i culturals i finalment sobre el tractament dels conflictes per arribar a un acord.

Resultats: No parla de resultats. és una acció difícil d'avaluar a curt termini.

Criteris de qualitat: Sostenibilitat, Replicabilitat

Títol: Prevenció de la violència a la ciutat

Dades de l'entitat:

Partners for Violence Prevention
 340 Walnut Street
 St. Paul, Minnesota
 55102 ESTATS UNITS D'AMÈRICA
www.partnersforviolenceprevention.org

Vinculació amb el Pla d'Acció: 9. b) Vetllar per què els infants, des de la primera infància, rebin instruccions sobre valors, actituds, comportaments i estils de vida que els permetin resoldre els conflictes per mitjans pacífics i en un esperit de respecte per la dignitat humana i de tolerància i no discriminació.

Àmbit d'acció: ECP

Objectiu: Prevenir la violència a partir del treball educatiu amb diferents col·lectius de la ciutat de St Paul.

Desenvolupament: El projecte fa una actuació per a prevenir la violència, actuant sobre diferents col·lectius:

A les escoles, l'entitat ofereix formació als estudiants en habilitats socials i emocionals, gestió de la ràbia, tècniques per a afrontar la violència amb assertivitat i confiança, etc, i facilita la creació de Consells d'Estudiants per la Pau, on els estudiants aprenen i practiquen estratègies pacífiques per a aplicar aquestes habilitats a casa, a l'escola, i a la comunitat.

El programa Violència familiar/violència domèstica forma a personal sanitari per a incrementar el seu coneixement dels efectes de la violència domèstica sobre les persones, i millorar la seva assistència per aquests casos.

Resultats: Les mesures aplicades a les escoles han arribat a prop de 5600 estudiants. Més de 1500 professionals sanitaris han rebut formació sobre els efectes de la violència sobre les persones.

Criteris de qualitat: Legitimitat, Eficàcia

Títol: Fusionar la cultura de pau

Dades de l'entitat:

Ta'awon - Palestinian Institute
for Conflict Resolution
P.O Box: 2462
MBC building – Al-bera
Ramallah – Cisjordània, PALESTINA
taawon@taawon4youth.org

Vinculació amb el Pla
d'Acció:
9. c) Fer que els infants
participin en activitats en
què se'ls inculqui els
valors i els objectius
d'una cultura de pau.

Àmbit d'acció: ECP, PD

Objectiu: Fusionar la cultura de pau a les polítiques i les estratègies de diferents organitzacions de la societat civil.

Desenvolupament: El punt d'inici del projecte és oferir un curs de formació per a formadors sobre Cultura de pau a organitzacions de la societat civil d'àmbits diferenciats com la joventut, l'agricultura, etc. Aquests representants, a la vegada, han de revertir el que han après en la seva organització de manera que cadascuna planifiqui com aplicar els principis de cultura de pau en la seva organització i en el treball que desenvolupen, i contribuir així a promoure la cultura de pau a Palestina.

Resultats: L'acció arriba a 150 associacions de 8 districtes de Cisjordània.

Criteris de qualitat: Replicabilitat, Legitimitat

Títol: Construint la memòria històrica a l'escola

Dades de l'entitat:

Instituto Regional
para la Paz - Irepaz
Jr. Huallayco n°1310
PERÚ
irepazperu@yahoo.es
www.irepaz.org

Vinculació amb el Pla d'Acció:
9. e) Promoure la revisió dels plans d'estudi, inclosos els llibres de text, tenint en compte la Declaració i el Pla d'acció Integrat sobre Educació per a la Pau, els Drets Humans i la Democràcia, de 1995, (pel que l'Organització de les Nacions Unides per a l'Educació, la Ciència i la Cultura (UNESCO) oferiria cooperació tècnica si es sol·licités).

Àmbit d'acció: ECP

Objectiu: Incloure en els plans curriculars els continguts i recomanacions de l'Informe Final de la comissió de la Veritat i la Reconciliació.

Desenvolupament: Iniciat a l'abril del 2005, el projecte treballa per diversificar el currículum partint de les recomanacions de l'Informe Final de la Comissió de la Veritat i la Reconciliació, que demana una educació més democràtica i plural. El projecte s'implementa a les 4 províncies més afectades per la violència política de les 11 que té la regió de Huanuco, amb les actuacions següents: Després d'una fase informativa a directores i professors dels centres seleccionats, es desenvolupen tallers de diversificació curricular amb els docents. Aquests tallers permeten elaborar unes guies metodològiques per a docents que es lliuren a institucions educatives per a que els validin. Fins al maig del 2006 el projecte ha treballat amb els nivells de 1er i 2^{on} de primària, i des del maig amb 3er i 4^{rt} de primària.

Resultats: S'ha pogut arribar a 200 mestres de les 4 províncies. S'està buscant suport per poder generalitzar l'experiència de cara al curs entrant.

Criteris de qualitat: Replicabilitat

Títol: La Pau és a les nostres mans

Dades de l'entitat:

Fred i våra händer
Svenska FN-förbundet,
Box 15115, SE-104 65
Estocolm, SUÈCIA
www.fredivarahander.nu

Vinculació amb el Pla d'Acció:
9. e) Promoure la revisió dels plans d'estudi, inclosos els llibres de text, tenint en compte la Declaració i el Pla d'acció Integrat sobre Educació per a la Pau, els Drets Humans i la Democràcia, de 1995, (pel que la Organització de les Nacions Unides per a l'Educació, la Ciència i la Cultura (UNESCO) oferiria cooperació tècnica si es sol·licités).

Àmbit d'acció: ECP

Objectiu: Formar en Educació per la pau, i promoure la inclusió de l'Educació per a la Pau en els currículums educatius.

Desenvolupament: El projecte té tres formes d'acció per a treballar a favor dels objectius esmentats: en primer lloc, forma a grups de joves per a que treballin pro-activament a favor de la cultura de pau en el seu treball del dia a dia. En segon lloc, ofereix formació en transformació de conflictes a educadors perquè difonguin el que han après. En tercer lloc, treballa per a la inclusió de l'Educació per a la pau en els currículums oficials de primària i secundària, així com en els programes de formació del professorat. Per això, ha aconseguit el suport de 22 associacions d'estudiants de magisteri, i ha promogut l'aprovació de mocions al parlament.

5 organitzacions cooperen per a desenvolupar aquestes accions conjuntament: SweFOR, PeaceQuest, l'Associació Sueca de les Nacions Unides, el Consell Cristià de Suècia i Educadors Suecs per a la Pau.

Resultats: Més de 400 joves han rebut formació en construcció de la cultura de pau, i 2800 educadors han rebut formació sobre educació en el conflicte. Al març del 2005 es va aprovar la una moció al Parlament que indicava els passos a seguir per a aconseguir la inclusió de l'educació en el conflicte en els currículums oficials.

Críteris de qualitat: Eficàcia, Replicabilitat

Títol: Desarmament de les ments

Dades de l'entitat:

Peace and Disarmament
Education Project
PO BOX 236/1,
Tirana, ALBÀNIA
info@cpde.net
www.cpde.net

Vinculació amb el Pla d'Acció:
9. g) Reforçar les activitats en marxa de les entitats pertinents del sistema de les Nacions Unides destinades a impartir capacitació i educació, quan correspongui, en les esferes de la prevenció dels conflictes i la gestió de les crisis, la resolució pacífica de les controvèrsies i la consolidació de la pau després dels conflictes.

Àmbit d'acció: ECP

Objectiu: Educar pel desarmament a infants i joves albanesos.

Desenvolupament: Per a complementar un projecte de desarmament d'armes lleugeres a tot el país, es desenvolupa aquest projecte d'educació pel desarmament en partenariat amb organitzacions internacionals com el Departament d'Afers pel Desarmament de NU, o *Hague Appeal for Peace*. Partint de l'avaluació de necessitats, s'implementa un projecte educatiu definit amb la participació de les comunitats a qui va adreçat, de manera que la comunitat esdevé un agent actiu d'implementació del projecte. La metodologia educativa, també, és participativa i té com a objectiu ensenyar *com* pensar sobre els temes de desarmament més que *què* pensar. Per assegurar la sostenibilitat del projecte, s'ha creat el Centre per a l'Educació per la Pau i el Desarmament.

Resultats: S'han dut a terme 50 tallers a nivell local i nacional, i 3 escoles d'estiu. Alguns dels continguts d'aquest programa educatiu s'han incorporat a manuals d'estudi de l'Institut d'Estudis pedagògics, que poden ser utilitzats per professors de tot el país.

Críteris de qualitat: Legitimitat, Sostenibilitat

Títol: La campanya de l'olivera

Dades de l'entitat:

World Alliance of YMCAs
12, Clos-Belmont
1208 Geneve SUISSA
office@ymca.int
www.ymca.int

Vinculació amb el Pla d'Acció:
10. d) Reforçar les mesures que s'adoptin a tots els nivells per aplicar estratègies nacionals en favor de la seguretat alimentària sostenible, incloent-hi la formulació de mesures per mobilitzar i aprofitar al màxim l'assignació i utilització de recursos obtinguts de totes les fonts, també gràcies a la cooperació internacional, com els recursos procedents de l'alleujament de la càrrega del deute.

Àmbit d'acció: DESS, CTS

Objectiu: Replantar 50.000 oliveres al territori palestí per posar remei a l'arrencament arbres, estratègia bèl·lica del conflicte israelo-palestí.

Desenvolupament: Per tal de contrarrestar l'efecte de la destrucció de centenars de milers d'oliveres que ha comportat la pèrdua econòmica considerable pel sector oliver palestí, s'engeguen tres sessions de plantació amb el finançament de YMCAS, YWCAS, d'esglésies i grups individuals de 26 països d'arreu del món. A cada sessió es procura localitzar camps a noves àrees per les properes plantacions. A més, s'han establert els dies 5 de febrer i 5 de març com a dies internacionals de plantació, en els quals es convida a voluntaris locals i internacionals a col·laborar en la campanya.

Resultats: De moment (al 2005) s'han plantat unes 13.000 oliveres i s'ha comptat amb la col·laboració de centenars de voluntaris.

Criteris de qualitat: Eficàcia, Replicabilitat

Títol: Armenia milagro cívic de Colombia

Dades de l'entitat:

Fundación Colombia
una nación cívica
Carrera 14
35N-40 Armenia COLÒMBIA
www.fundacioncivica.org

Vinculació amb el Pla d'Acció:
10. e) Adoptar més mesures per vetllar per que el procés de desenvolupament sigui participatiu i per que els projectes de desenvolupament comptin amb la plena participació de tothom.

Àmbit d'acció: DESS, RDH

Objectiu: Educar a la ciutadania per pal·liar la falta de respecte a la dignitat de la persona.

Desenvolupament: El projecte desenvolupa a la ciutat colombiana d'Armènia, i de manera conjunta amb la comunitat, un programa educatiu de 3 mesos de durada en cultura ciutadana, drets humans i democràcia, destinat a líders comunitaris. Aquests líders promouran després en les seves comunitats d'origen la creació de plans de gestió cívica local, recolzats per la fundació, i basats en els propis interessos i demandes de les comunitats.

Resultats: Capacitació de 150 líders comunitaris i 40 professionals especialitzats. Alguns dels fruits que han donat els plans comunitaris:
-Programa de capacitació en arts manuals destinat a generar ingressos per a les mares,
-Jornades de treball en barris, a través de brigades, després de diagnosticar situacions de risc social o de salut pública,

Criteris de qualitat: Eficàcia

Títol: **Veïns de la Bona Aigua**

Dades de l'entitat:

Friends of the Earth Middle East,
85 Nahalat Binyamin Street
Tel Aviv, 66102 ISRAEL
info@foeme.org
www.foeme.org

Vinculació amb el Pla d'Acció:
10. i) Incloure mesures de creació de capacitat en les estratègies i projectes de desenvolupament dedicats a la sostenibilitat del medi ambient, incloses la conservació i la regeneració de la base de recursos naturals.

Àmbit d'acció: DESS, CTS

Objectiu: Promoure esforços cooperatius per a protegir el medi ambient, aconseguir un desenvolupament regional sostenible i crear les condicions necessàries per la pau a la regió.

Desenvolupament: El projecte Veïns de la Bona Aigua identifica comunitats pilots a Israel, Jordània i l'Autoritat Palestina, on desenvolupa activitats de conscienciació adreçades a la joventut per tal de promoure un ús més sostenible de l'aigua a casa i al municipi.

A cada comunitat, ja sigui israeliana, jordana, o palestina, es crea la figura de l'Encarregat (fideïcomís) de l'Aigua (*Water Trustee*), que ha d'intercanviar informació sobre la situació de l'aigua en el seu context i buscar formes de cooperació transfronterera per a resoldre els problemes comuns.

Els resultats de les experiències a les comunitats pilots es faran servir per a un programa de sensibilització a tota la regió sobre temes d'equitat en la utilització de l'aigua i per a fer-ne una utilització sostenible.

Resultats: Els Encarregats de l'Aigua de cada comunitat s'han convertit en advocats/activistes locals per al canvi. A cada comunitat, també, s'ha transformat un edifici públic en un edifici model responsable de l'aigua.

Críteris de qualitat: Eficàcia, Legitimitat, Sostenibilitat

Títol: **Dignitat dels infants**

Dades de l'entitat:

UNESCO Club "Dignity of the child" Volgograd
Titova str., 48-105
400123 Volgograd
FEDERACIÓ RUSSA
ene@vistcom.ru

Vinculació amb el Pla d'Acció:
11. a) Aplicar adequadament la Declaració i el Programa d'acció de Viena.

Àmbit d'acció: RDH

Objectiu: Vetllar pel compliment dels drets dels infants.

Desenvolupament: Aquest club UNESCO desenvolupa diversos projectes de protecció dels drets dels infants, entre els quals destaquem els següents:

Mitjançant el programa l'"advocat de l'infant", es crea una oficina que ofereix els serveis d'advocats i treballadors socials per a atendre casos de maltractament infantil per part dels pares, d'influències negatives de l'entorn dels infants, etc. L'actuació d'aquest projecte pot anar des de trobar mesures socials de suport fins al recolzament legal davant de tribunals.

Amb el programa "Infants a les presons" el Club dona suport legal, social i humanitari a 350 nens i nenes que viuen a la presó, inspeccionant les seves condicions de vida, ajudant a la reforma de les presons infantils, i acompanyant la reintegració dels infants al seu alliberament.

Resultats: Des de l'any 2001, el centre ha assistit a més de 2000 nens.

Críteris de qualitat: Replicabilitat

Títol: Fer respectar el Dret Internacional Humanitari

Dades de l'entitat:

Sulong CAHRIHL és una xarxa d'organitzacions: una de les entitats que hi harten és: Balay Rehabilitation Center No. 25 Maalindog Street, UP Village, Diliman, Quezon City, FILIPINES 1101
balayadvocacy@tri-sys.com
www.balayph.org

Vinculació amb el Pla d'Acció:
 11. c) Enfortir les institucions i capacitats nacionals en l'esfera dels drets humans, fins i tot per mitjà d'institucions nacionals de drets humans.

Àmbit d'acció: RDH, ECP

Objectiu: Supervisar el respecte dels drets humans i del dret internacional humanitari en el conflicte armat de Filipines-Mindanao.

Desenvolupament: La xarxa d'entitats Sulong CAHRIHL (Comprehensive Agreement on Respect for Human Rights and International Humanitarian Law) és una iniciativa de la societat civil per a promoure els objectius i supervisar el compliment dels compromisos de l'Acord Global sobre el Respecte dels Drets Humans i del Dret Internacional Humanitari, amb el que es van comprometre el Govern filipí i el Front Nacional Democràtic al 1998. Aquesta iniciativa considera el respecte als drets humans i al Dret Internacional Humanitari com un primer pas imprescindible per a poder construir la pau al país.

Resultats: Sulong CAHRHIL s'ha convertit en el principal espai de suport als drets humans i la pau en el marc de les llargues negociacions entre el govern i el Front Nacional Democràtic.

Críteris de qualitat: Sostenibilitat, Replicabilitat, Legitimitat

Títol: San Sebastián / Donosti, Espacio para una Cultura de Paz

Dades de l'entitat:

Ayuntamiento de Donosti/San Sebastián
 Dirección de Juventud, Educación,
 Cooperación y Derechos Humanos
 Palacio Goiokoa Igentea, 9 1º
 Donosti/San Sebastián ESPANYA
giza_eskubideak@donostia.org
www.donostia.org

Vinculació amb el Pla d'Acció:
 11. f) Difondre i promoure la Declaració universal dels drets humans a tots els nivells.

Àmbit d'acció: RDH

Objectiu: Construir entre totes les persones una ciutat plural en la qual la vida es respecti i s'enriqueixi amb la diversitat d'idees.

Desenvolupament: El projecte, recollit en un Pla marc d'actuació, aborda de forma integral i transversal diferents polítiques i projectes municipals en matèria de drets humans, desenvolupades en cinc grans eixos: la creació del Centre de Drets Humans "Itsasargi"; el programa de suport i solidaritat amb les víctimes del terrorisme i la violència; la construcció del Parc d'Amair per la pau; l'Educació en Valors; i el Programa de suport a col·lectius que treballen pels drets humans.

L'àmbit de l'Educació en Valors té l'objectiu d'afavorir i d'impulsar la reflexió, la sensibilització i el debat entre la ciutadania sobre la vulneració dels Drets Humans, potenciant els valors de la solidaritat, el respecte, la llibertat i la diferència. Per a fer-ho, es desenvolupen tot tipus d'activitats de sensibilització i reflexió, com cicles de pel·lícules sobre els drets humans, programes educatius i concursos per motivar a la reflexió sobre la pau i els drets dels infants a les escoles, etc.

Resultats: L'Ajuntament, optant per la continuïtat, ha planificat més accions pels propers anys, en favor de la pau i els drets humans.

Críteris de qualitat: Sostenibilitat, Replicabilitat

Títol: Crear oportunitats laborals

Dades de l'entitat:

AWAL- Women society
Dr. Sabika Al-Najjar
PO box 22162
Muharraq BAHRAIN
awalws@batelco.com.bh

Vinculació amb el Pla d'Acció:
12. d) Promoure la igualtat entre dones i homes en l'adopció de decisions econòmiques, socials, i polítiques.

Àmbit d'acció: IDH, DESS

Objectiu: Crear oportunitats laborals per a les dones.

Desenvolupament: D'una banda, crea petites empreses (empresa de càtering de cafè aràbic tradicional a banquets de casaments i funerals, empresa de brodatge) per a donar feina a dones aturades, i per l'altra, preveu un sistema de microcrèdit per a facilitar la creació de noves empreses.

Resultats: L'empresa de càtering i algunes de les empreses creades gràcies als microcrèdits han tret un bon rendiment de la seva activitat, s'han expandit a noves regions del país, i augmentat el personal contractat.

Criteris de qualitat: Sostenibilitat, Legitimitat, Replicabilitat

Títol: Grêmio em forma

Dades de l'entitat:

Instituto Sou da Paz
Rua Luís Mural, 260
Vila Madalena
São Paulo BRASIL
Cep: 05436-050
www.soudapaz.org

Vinculació amb el Pla d'Acció:
13. b) Donar una rellevància especial als principis i pràctiques democràtiques a tots els nivells de l'ensenyament escolar, extraescolar i no escolar.

Àmbit d'acció: PD, ECP

Objectiu: Desenvolupar consells d'estudiants a les escoles públiques per promoure solucions pacífiques als conflictes i estimular el diàleg i la negociació entre els estudiants.

Desenvolupament: El projecte contribueix a la creació de consells d'estudiants, difon manuals i coordina fòrums de discussió per ajudar als estudiants a crear consells d'estudiants. Es fomenta la participació dels consells d'estudiants en fòrums i seminaris sobre la violència a l'escola, i es reforça la capacitat de participació dels estudiants. La creació d'aquests consells els ha permès participar en actes com la Campanya Nacional pel Dret a l'Educació, els Plans Estatal i Nacional d'Educació, el Fòrum Mundial de l'Educació i les conferències de la Joventut estatal i nacional.

L'Associació també organitza nombroses activitats de sensibilització a favor de la pau, com campionats de futbol per la pau o actes en contra de la violència armada, i té altres projectes com la capacitat d'Agents de pau', que dinamitzen activitats sobre el control d'armes.

Resultats: Entre 2001 i 2005 s'han creat 32 consells d'estudiants, amb una activitat especialment forta a l'estat de São Paulo.

Criteris de qualitat: Legitimitat, Replicabilitat

Títol: Mediació a l'estil de les Illes Salomó

Dades de l'entitat:

The Australian Centre
for Peace and Conflict Studies
Level 4, Building 39A
University of Queensland
St Lucia
QLD 4072 AUSTRÀLIA
acpacs@uq.edu.au
www.uq.edu.au/acpacs

Vinculació amb el Pla
d'Acció:
14. c) Estudiar més a fons
les pràctiques i tradicions
locals o autòctones de
resolució de controvèrsies
i promoció de la
tolerància amb l'objectiu
d'aprendre'n.

Àmbit d'acció: PSI, CTS

Objectiu: Definir estratègies de construcció de pau (peacemaking) a les Illes Salomó de forma que combinin mètodes de la cultura tradicional i de l'occidental.

Desenvolupament: El projecte dissenya, en col·laboració amb població autòctona de les Illes Salomó, un taller de formació en construcció de pau (peacemaking), recuperant mètodes tradicionals locals de resolució de conflictes i combinant-los amb formes occidentals. El taller, que es desenvolupa a tres localitats diferents, culmina amb l'elaboració de plans d'acció per a desenvolupar processos de construcció de pau com la reparació de ruptures entre les comunitats, el desarmament de militants, o la resolució pacífica dels conflictes.

Resultats: El projecte ha permès consolidar una àmplia xarxa de persones i d'organitzacions amb capacitats reforçades de gestionar el conflicte de forma pacífica. L'associació ha establert una col·laboració amb el Consell Nacional per la pau de les Illes Salomó (entre altres actors) per a desenvolupar projectes per a construir una pau sostenible.

Críteris de qualitat: Legitimitat, Replicabilitat

Títol: Establint ponts entre comunitats

Dades de l'entitat:

Setu: Centre for Social
Knowledge and Action
1 Punyashlok,
University Road,
Navarangpura,
Ahmedabad 380 009, ÍNDIA
setumail@wilnetonline.net

Vinculació amb el Pla d'Acció:
14. d) Donar suport a les
mesures en què es promogui la
comprensió, la tolerància i la
solidaritat en tota la societat, en
particular amb els grups
vulnerables.

Àmbit d'acció: ECP, RDH, CTS

Objectiu: Establir un pont entre persones de diferents religions i orígens socials a Gujarat, Índia.

Desenvolupament: Setu, que significa "pont" en diferents llengües de l'Índia, desenvolupa diferents accions per a facilitar l'intercanvi entre persones de comunitats religioses i nivells econòmics i socials diferents: organitza campaments juvenils per a facilitar el diàleg, convida a líders de diferents comunitats a trobar-se, apareix a la premsa per a visibilitzar les qüestions de diàleg intercomunitari i la cultura compartida entre els diferents grups de la regió, i crea materials de sensibilització per a remarcar el que els diferents grups religiosos comparteixen en les seves cultures.

Resultats: El context de violència religiosa entre hindús i musulmans han dificultat la visualització dels progressos d'aquests projectes.

Críteris de qualitat: Legitimitat, Replicabilitat

Títol: Refugio- Centre pel tractament de persones refugiades i torturades

Dades de l'entitat:

Refugio
 Mariahilfplatz 10
 81541 München
 ALEMANYA
info@refugio-muenchen.de
www.refugio-muenchen.de
 Refugio rep el suport de
 Soroptimist International:
www.soroptimistinternational.org

Vinculació amb el Pla d'Acció:
 14. f) Donar suport a les mesures en què es promogui la tolerància i la solidaritat amb els refugiats i les persones desplaçades, tenint en compte l'objectiu de facilitar el seu retorn voluntari i la seva integració social.

Àmbit d'acció: RDH

Objectiu: Proveir d'ajuda psicològica, teràpia i diagnòsi mèdica per a refugiats que han estat torturats o que pateixen trauma, crisi psicològica, etc.

Desenvolupament: *Refugio*, el Centre de Munic per l'Assessorament i el Tractament de Refugiats i Víctimes de la Tortura, acull a la majoria de refugiats a la regió de Bavaria que requereixen ajut psicològic. *Refugio* s'especialitza en tècniques no-verbals d'intervenció com l'art-teràpia o la musicoteràpia.

Resultats: Des de la creació del centre al 1994, més de 200 persones de totes les edats han rebut un acompanyament psicològic a *Refugio*.

Criteris de qualitat: Legitimitat, Replicabilitat

Títol: El Centre de Competències Interculturals de Osnabrück

Dades de l'entitat:

Büro für Friedenskultur
 Fachbereich Kultur der Stadt Osnabrück
 Rolandsmauer 24
 49074 Osnabrück
 ALEMANYA
friedenskultur@osnabrueck.de
www.equal-osnabrueck.de

Vinculació amb el Pla d'Acció:
 14. g) Donar suport a les mesures en què es promogui la tolerància i la solidaritat amb les persones migrants.

Àmbit d'acció: CTS

Objectiu: Promoure les competències interculturals dels ciutadans i dels treballadors envers les persones de diferents cultures a la ciutat, i promoure la igualtat d'oportunitats de la població immigrada en el món laboral.

Desenvolupament: Per una banda, el projecte pren mesures per a facilitar la incorporació de treballadors immigrants al mercat laboral: per això, s'ofereix formació en formació professional, en idioma o sobre com accedir al món laboral.

Per una altra banda, s'afavoreixen les competències interculturals dels funcionaris que estan en contacte amb població immigrada, amb tallers per a incrementar el seu coneixement sobre altres cultures, creant un espai per a que comparteixin les seves experiències interculturals amb funcionaris d'altres sectors.

Una tercera vessant d'aquest projecte és facilitar l'accés de la població immigrada per a treballar en l'administració de la ciutat i crear les condicions per tal que aquesta població tingui accés a càrrecs de gestió.

Resultats: 250 conductors de la companyia d'autobusos d'Osnabrück han millorat les seves competències interculturals, entre d'altres.

Criteris de qualitat: Legitimitat, Replicabilitat

Títol: Linguapax

Dades de l'entitat:

Centre International de
Phonétique Appliquée
raymond.renard@umn.ac.be
és una de les cèl·lules
de la xarxa Linguapax
www.linguapax.org

Vinculació amb el Pla d'Acció:
14. h) Promoure una major
comprensió, tolerància, i
cooperació entre tots els pobles,
mitjançant, entre altres, coses, la
utilització adequada de noves
tecnologies i la difusió
d'informació.

Àmbit d'acció: CTS, RDH, ECP

Objectiu: Promoure la comprensió intercultural i la pau mitjançant l'educació plurilingüe.

Desenvolupament: L'acció del CIPA va lligada a la creació de la Xarxa Interuniversitària Linguapax, per la Càtedra UNESCO el 1997; consisteix en la creació d'una cèl·lula Linguapax a nivell universitari, busca coordinar les diferents iniciatives locals, regionals i nacionals que sorgeixen del Programa aprovat per la UNESCO en matèria de llengües. Segons les possibilitats i les competències de les diferents institucions, les cèl·lules s'encarreguen dels següents objectius:

- 1.- drets lingüístics i diversitat cultural
- 2.- patrimoni lingüístic i relacions interculturals
- 3.- didàctiques de llengües i formació de formadors seguint els plantejaments de Linguapax.

Resultats: De les 50 universitats que s'han declarat interessades 20 tenen una cèl·lula Linguapax activa. Es confecciona un butlletí semestral que permet l'intercanvi d'informació. Una publicació anual a càrrec de la CIPA que conté les contribucions fetes per les diferents cèl·lules (*Cahiers du Réseau Linguapax Network Bulletin*).

Críteris de qualitat: Legitimitat, Replicabilitat

Títol: Un ensenyament que s'adreça a les emocions, al cor i a l'esperit

Dades de l'entitat:

Centre de Médiation
et de Formation
à la Médiation
24, rue Tournefort.
75005 Paris FRANÇA
cmfm@freesurf.fr

Vinculació amb el Pla d'Acció:
14. i) Donar suport a les mesures
en que es promogui la
comprensió, la tolerància, la
solidaritat i la cooperació entre els
pobles i entre les nacions i dins
d'aquestes.

Àmbit d'acció: CTS

Objectiu: Experimentar que per construir la pau cal el reconeixement del patiment propi i de l'altre.

Desenvolupament: Des de 1997, trobades anuals proposades a joves procedents de diferents països d'Europa han estat organitzades a França, Itàlia i en especial als Balcans. Les trobades a Macedònia posen cara a cara a joves serbis i joves kosovars. Durant la setmana viscuda junts poden experimentar processos de mediació i de relació directa amb el seu passat tràgic. Descobren que tot i essent de nacionalitats diferents, han patit uns mateixos sofriments, i es reconeixen mútuament com a víctimes. Aquest retrobament permet unir-los per a promoure la pau de cara el futur.

Resultats: Tot i que el projecte no preveia que els joves dissenyessin durant el seu encontre accions conjuntes a favor de la pau, un dels seus resultats és el sentit de responsabilitat que han desenvolupat els joves, que fins i tot ha condicionat a alguns d'ells en l'elecció de la seva carrera professional. A la Universitat de la Pau a Florència s'ha creat una secció d'Educació en la Pau per a la Mediació i a la Universitat de Milà una càtedra de la Mediació.

Críteris de qualitat: Sostenibilitat, Replicabilitat

Títol: Seminari-Taller de formació de Periodistes de totes les redaccions de premsa de Kinshasa

Dades de l'entitat:

Antenne pour la Reconnaissance de l'Environnement au Congo (AREC)
arec_ong@yahoo.fr
ngadi2000@yahoo.fr
 67, Avenue du commerce
 Immeuble Untc, 1er étage
 Commune / Gombe
 R.D. CONGO

Vinculació amb el Pla d'Acció: 15. c) Utilitzar eficaçment els mitjans de comunicació en la promoció i difusió de la informació sobre una cultura de pau (comptant amb la participació, com correspongui, de les Nacions Unides i dels mecanismes regionals, nacionals, i locals pertinents).

Àmbit d'acció: LCIC

Objectiu: Formar un nucli de periodistes capaços d'animar emissions sobre la Pau i el Medi Ambient en les seves respectives redaccions.

Desenvolupament: S'organitza un seminari on assisteixen periodistes, cronistes d'opinió i persones que han de prendre decisions polítiques. D'aquesta manera, es busca aconseguir un grup estructurat de periodistes ben formats en qüestions relatives a la pau i al medi ambient de cara a les entrevistes que facin als polítics. Pretén, també, sensibilitzar els medis escolars i universitaris.

Resultats: Les emissions radio-televisives i els articles apareguts en els diaris, obra dels periodistes formats en aquests seminaris, han tingut un impacte positiu sobre la població.

Criteris de qualitat: Eficàcia, Legitimitat, Replicabilitat

Títol: La Petjada neta

Dades de l'entitat:

Euro's voor Vrede
 Obrechtstraat 43,
 3572 EC Utrecht
 PAÏSOS BAIXOS
www.eurosvoorvrede.nl

Vinculació amb el Pla d'Acció:
 16. a) Promoure el desarmament general i complet sota control internacional estricte i efectiu, (tenint en compte les prioritats establertes per les Nacions Unides en l'esfera del desarmament).

Àmbit d'acció: PSI

Objectiu: Sensibilitzar sobre l'impacte que tenim com a consumidor/a, com a ciutadà/ana i com a assalariat/ada, sobre la guerra i la pau a través dels nostres hàbits i convidar a modificar aquest hàbits.

Desenvolupament: Euro's voor Vrede ha elaborat un qüestionari senzill i divertit que permet a les persones avaluar en quina mesura contribueixen a la pau o als conflictes armats al món. El qüestionari es completa amb un llistat de suggerències que es poden adoptar per a contribuir a millorar la situació del món. La idea del qüestionari recull treballs anteriors com 'V-biljet' que calculava les repercussions del pagament d'impostos a la guerra, o la 'petjada ecològica' que calculava l'impacte de les accions de les persones sobre el medi ambient. El qüestionari forma part d'un seguit d'accions per a promoure la possibilitat que les contribuents puguin escollir si els seus impostos són destinats a defensa o no, i s'integra dins el moviment internacional per la Resistència al pagament d'impostos de guerra (War Tax Resistance).

Resultats: Encara no s'han vist resultats sobre aquesta campanya en el país. De moment no hi ha cap país on sigui legal prendre l'opció de no pagar impostos destinats a finançar les guerres.

Criteris de qualitat: Legitimitat, Replicabilitat

Títol: **Alternatives al militarisme**

Dades de l'entitat:

La campanya per a l'objecció de consciència es va estructurar en una xarxa d'entitats, la Xarxa d'Objecció de Consciència de la qual una de les associacions és Zene u crnom (Dones de Negre) Jug Bogdanova 18/5 11000 Belgrad SERBIA I MONTENEGRO stasazen@eunet.yu www.wib-zeneucrnombelgrade.org

Vinculació amb el Pla d'Acció:
16. b) inspirar-se, quan procedeixi, en les experiències favorables a una cultura de pau obtingudes de les activitats de "conversió militar" realitzades en alguns països del món.

Àmbit d'acció: PSI

Objectiu: Obtenir el dret a l'objecció de Consciència.

Desenvolupament: Es recullen signatures a més de 30 ciutats de Sèrbia que demanen el dret a l'objecció de consciència al servei militar. Més tard s'organitza una nova recollida de signatures per a reduir la durada del servei militar i reconèixer el dret a l'objecció de consciència. Mentre unes organitzacions fan tallers sobre desmilitarització de les ments, altres treballen en el nivell legislatiu. Dones de Negre ha impulsat la campanya "No a l'exèrcit", demanant la total abolició del servei militar.

Resultats: A l'agost del 2004 es va aprovar una llei que reconeix el dret a l'objecció de consciència. Centenars de joves s'han acollit a aquesta possibilitat.

Criteris de qualitat: Legitimitat, Eficàcia

Anàlisi de bones pràctiques

1. Anàlisi General

Es pot observar com la Cultura de Pau desperta la motivació d'un gran nombre de col·lectius per a implicar-s'hi, des d'una varietat insospitada d'enfocaments, i des d'un esperit sincer de conciliació i de transformació de les societats.

També es pot observar, però, com una gran proporció de les entitats limiten l'àmbit de les seves accions a aconseguir un impacte més limitat del que es podria fer. A vegades es dediquen moltes energies a accions amb un abast limitat, quan les capacitats de poder transformar les estructures podrien ser millor aprofitades.

2. Anàlisi sobre les pràctiques en referència als àmbits d'acció

Hi ha una forta desproporció en el nombre de pràctiques publicades a la web segons l'àmbit d'acció.

Distribució de tasques segons l'àmbit d'acció* (%)	
CPE - Cultura de Pau a través de l'Educació	50,4
DESS - Desenvolupament Econòmic i Social Sostenible	10,9
RDH - Respecte de tots els Drets Humans	8,2
IDH - Igualtat entre Dones i Homes i	4,1
PD - Participació Democràtica	3,1
CTS - Comprensió, Tolerància i Solidaritat	13
LCIC - Lliure Circulació d'Informació i Coneixement	3,1
PSI - Pau i Seguretat Internacionals	7,2
TOTAL	100

*Calculat d'acord amb la definició de les entitats de quin és l'àmbit d'acció prioritari de les seves pràctiques

Es poden fer dues lectures d'aquest fet. Per una banda, aquest repartiment desigual pot reflectir el fet que globalment no es té una visió holística de la pau, sinó que al contrari es vincula sobretot amb els temes més relacionats

amb la seguretat militar i l'absència de violència, la resolució no violenta dels conflictes i l'enteniment dels pobles. La segona explicació possible és que mentre certs temes (CPE, CTS, PSI i DH) són percebuts com més directament relacionats amb la Cultura de Pau, d'altres (DESS, IDH, PD i LCI) es deuen sentir més vinculats amb altres campanyes de Nacions Unides (Objectius de Desenvolupament del Mil·lenni, Plataforma d'Acció de Beijing, etc.).

Una altra observació destacable és que la immensa majoria de les pràctiques treballen més d'un d'aquests àmbits alhora, incloent temes com el gènere o la participació democràtica, de forma transversal.

Els apartats següents descriuen la varietat de pràctiques trobades en cada àmbit d'acció, així com una anàlisi comparativa entre les pràctiques per àmbits d'actuació. Tot i reconèixer el valor de la complementarietat de les pràctiques i la necessitat de promoure la Cultura de Pau des de la diversitat d'enfocaments, hem destacat alguns articles del Pla d'Acció de Cultura de Pau, perquè si es desenvolupessin de forma coordinada es podria maximitzar l'eficàcia de les accions empreses, perquè s'han trobat a faltar més pràctiques sobre aquest tema, o perquè creiem que són d'especial competència de la societat civil.

a. Cultura de Pau a través de l'Educació

Es poden trobar, en aquest àmbit particularment, una gran diversitat de tipus d'entitats que treballen aquest tema i per tant uns enfocaments igualment molt diferents. Les pràctiques més esteses són: actes simbòlics (vigílies, manifestacions, celebrar el dia de la pau, etc.) -en una proporció molt major respecte a altres àmbits d'acció-, de sensibilització (xerrades, seminaris), o de formació. En el camp de la formació en Educació per a la pau, hi destaquen les pràctiques en format de tallers de temes i enfocaments ben diversos, formació de formadors, i esforços per a incloure temes d'educació per la pau, gestió no violenta dels conflictes i educació pel desarmament en els currículums d'educació formal, i formació post-universitària.

Una mica més del 50% de les accions del Decenni es situen en l'àmbit de la Cultura de Pau a través de l'Educació. Aquest fet es deu en primer lloc a

que hi ha una gran proporció d'experiències d'educació per la pau, i alhora a que aquest àmbit, com un calaix de sastre, ha recollit moltes de les pràctiques difícilment classificables.

A banda d'això, és important subratllar com, tot i ser un objectiu de nombroses entitats, la inclusió de l'educació per la pau, l'educació en el conflicte, l'educació intercultural i l'educació pels drets humans en els currículums escolars i universitaris, tant en forma d'una assignatura específica com de contingut transversal, és encara una tasca pendent en la majoria dels països. Donada la força que pot tenir incidir sobre aquest tema de manera coordinada a tots els països, recomanem que en la segona meitat del Decenni es coordinin a nivell mundial les accions per a "Promoure la revisió dels plans d'estudi, inclosos els llibres de text, tenint en compte la Declaració i el Pla d'Acció Integrat sobre la Educació per a la Pau, els Drets Humans i la Democràcia de 1995, per a que l'Organització de les Nacions Unides per a l'Educació, la Ciència i la Cultura (UNESCO) oferiria cooperació tècnica si així es sol·licités."⁵

b. Desenvolupament Econòmic i Social Sostenible

Aquest àmbit d'acció treballa essencialment la creació d'oportunitats laborals, en molts casos a partir d'experiències de cooperatives o d'auto-ocupació. Per a aquesta finalitat, el microcrèdit és un instrument força utilitzat. Els projectes de Desenvolupament Econòmic i Social Sostenible (DESS) sovint permeten treballar altres àmbits d'acció alhora, com la Participació democràtica o la Igualtat entre dones i homes. Les pràctiques de DESS representen gairebé un 11% del total de pràctiques. Probablement aquestes xifres subestimen la proporció real de pràctiques d'aquest àmbit en el món. Es podria interpretar aquest fet com que moltes entitats que desenvolupen pràctiques de DESS es sentin menys vinculades al Decenni de Cultura de Pau que al món del desenvolupament en general o a la campanya d'Objectius de Desenvolupament del Mil·lenni, que pel seu grau d'anàlisi de les necessitats i la clara definició d'objectius i d'estratègies per a assolir-los, és difícilment millorable en el aquest camp. Per a no

⁵ Art. 9.e) del Programa d'Acció per a una Cultura de Pau. A/RES/53/243

interferir amb aquesta campanya, es podria posar més èmfasi en les mesures encaminades a “reforçar, a través de l’assistència al desenvolupament després dels conflictes els processos de rehabilitació, reintegració i reconciliació de tots els involucrats en el conflicte⁶” així com altres factors econòmics relacionats amb els conflictes armats (desminatge, trobar ocupacions laborals alternatives a les persones que viuen de la guerra, etc.).

c. Respecte de tots els Drets Humans

L'àmbit del Respecte de tots pels Drets Humans (RDH) recull essencialment pràctiques locals, com els serveis de defensa per a col·lectius desafavorits (infants, víctimes de la violència directa, immigrants, etc.), i mesures per a controlar el compliment del Dret Internacional Humanitari. En canvi, recull pocs projectes d'educació per als drets humans específicament. Malgrat la seva rellevància en la Cultura de Pau, aquest àmbit representa només el 8% de les pràctiques recollides a l'Informe Mundial de Cultura de Pau. Una explicació possible d'aquest fet és que treballar pel respecte dels drets humans és una tasca que requereix una formació qualificada. Aquest fet es reflecteix en els punts del Pla d'Acció sobre Cultura de Pau referents a aquest àmbit, en gran part destinats a l'acció dels governs. Creiem, però, que aquest àmbit pot ser assumit per associacions de la societat civil amb la base formativa adequada. Per aquesta raó, subratlem la importància d'educar pels drets humans, i reforçar el treball per a “aconseguir els objectius del decenni de les Nacions Unides per a l'educació en l'esfera dels Drets Humans, 1995-2004⁷”, encara pendents d'assolir a la majoria de països.

d. Igualtat entre Dones i Homes

Només un 4% dels projectes descrits s'ubiquen en l'àmbit de la Igualtat entre Homes i Dones (IDH). Això no vol dir, però, que hi hagi pocs projectes que incorporin la perspectiva de gènere, sinó que aquesta

⁶ Art. 10.h) del Programa d'Acció per a una Cultura de Pau. A/RES/53/243

⁷ Art. 11.e) del Programa d'Acció per a una Cultura de Pau. A/RES/53/243

s'incorpora de manera transversal. És el cas, per exemple, de nombroses associacions pacifistes de dones.

El treball de gènere de forma transversal és una bona estratègia per a treballar aquest àmbit d'acció. I d'aquesta manera, “Promoure la igualtat entre dones i homes en l'adopció de mesures econòmiques, social i polítiques⁸”. Tota activitat de Cultura de Pau hauria d'incorporar la perspectiva de gènere.

e. Participació Democràtica

En aquest àmbit d'acció, també, el nombre de projectes que treballen el tema de la Participació Democràtica (PD) de forma transversal és superior al nombre de projectes que ho treballen en pràctiques específiques. Hi ha projectes de formació per a la participació democràtica (participació en l'àmbit escolar, en la definició de projectes de desenvolupament sostenible, etc.), i projectes en què es participa directament, des de la participació democràtica més formal (observació de les eleccions del propi país) fins a la participació directa (incidir en el govern per a crear un Departament de pau, per crear lleis sobre determinats temes, etc.)

En aquest àmbit, com en el de la igualtat entre dones i homes, es pot interpretar la baixa proporció de pràctiques d'aquest àmbit – només un 3% del total – com el reflex de la seva transversalitat. Tenint en compte que la participació política, en democràcia, no és una competència exclusiva dels estats, i que per a posar a la pràctica espais de participació a partir de les edats més petites, i des de qualsevol àmbit cal “posar una atenció especial en els principis i pràctiques democràtics a tots els nivells de l'ensenyament escolar, extraescolar, i no escolar⁹”.

f. Comprensió, Tolerància, Solidaritat

En el camp de la Comprensió, de la Tolerància i de la Solidaritat (CTS) es pot trobar una enorme quantitat i varietat de projectes, amb temes

⁸ Art. 12.d) del Programa d'Acció per a una Cultura de Pau. A/RES/53/243

⁹ Art. 13.b) del Programa d'Acció per a una Cultura de Pau. A/RES/53/243

com la promoció d'espais informals d'encontres entre cultures (tallers artístics, concerts, etc.), la cerca de punts d'unió a través de les religions o de recuperar les arrels històriques comunes, la salvaguarda de les llengües, la millora de les competències interculturals de les persones, l'apropament de comunitats enfrontades per al reconeixement del dolor mutu, etc. Sovint, les arts hi tenen un paper important.

Un nombre considerable de projectes – un 13% del total – aborden el tema de la CTS. La creixent diversitat cultural de les societats fan necessari treballar aquest àmbit en profunditat, i educar en la diferència, per tal de “recolzar mesures en que es promogui la comprensió, la tolerància i la solidaritat en tota la societat, en particular amb els grups vulnerables¹⁰”. Les mesures per afavorir-la haurien de ser contemplades, a més a més, com a contingut transversal de qualsevol altre àmbit d'acció.

g. Lliure Circulació de la Informació i dels Coneixements

Els projectes que treballen més directament la Lliure Circulació de la Informació i dels Coneixements prioritzen la formació de periodistes per a que transmetin els continguts i els valors de la cultura de pau, i utilitzen internet com a mitjà per a difondre recursos d'educació per a la pau, o per a treballar en xarxa.

Malgrat la importància que tenen els mitjans de comunicació en transmetre la cultura de la violència, les pràctiques en aquest àmbit són poc nombroses (3% del total). És especialment important, doncs, contrarestar aquest fet i “fer una utilització eficaç dels mitjans de comunicació en la promoció i difusió de la informació sobre una cultura de pau, comptant amb la participació, com correspongui, de les Nacions Unides i dels mecanismes regionals, nacionals, i locals pertinents¹¹”.

h. Pau i Seguretat Internacionals

Tot i no ser molt nombroses (7% del total), les pràctiques d'aquest àmbit d'acció cobreixen un ampli ventall d'actuacions: accions per a

¹⁰ Art. 14.d) del Programa d'Acció per a una Cultura de Pau. A/RES/53/243

¹¹ Art. 15.c) del Programa d'Acció per a una Cultura de Pau. A/RES/53/243

promoure el desarmament, tallers de resolució de conflictes, projectes per a pal·liar les destruccions materials de les guerres, actuacions de desminatge, diàleg amb exèrcits per a limitar el seu àmbit d'intervenció, tasques de negociació per a la resolució no violenta de conflictes armats...

Pels països que no pateixen un conflicte armat, aquest és probablement l'àmbit on és més difícil relacionar el tema amb la realitat local. El fet que alguns països el percebin com un tema llunyà es veu reflectit en el tipus d'associacions que s'impliquen en aquest tema, majoritàriament centres de recerca amb lligams a les universitats o grans entitats. Això podria explicar perquè l'àmbit de la PSI és el que implementa les pràctiques més transformadores. De l'ample ventall d'accions que es poden dur a terme en aquest camp, destaquem la de “recolzar activitats, als nivells nacional, regional i internacional encaminades a la solució de problemes concrets que es produeixin després dels conflictes, com la desmobilització i la reintegració d'excombatents en la societat, així com de refugiats i persones desplaçades, l'execució de programes de recollida d'armes, l'intercanvi d'informació i el foment de la confiança¹²”.

3. Anàlisi sobre la qualitat de les pràctiques

a. Eficàcia

L'eficàcia de les pràctiques es pot considerar des de dos enfocaments: el primer és avaluar fins a quin punt la pràctica assoleix el seu objectiu; el segon és fins a quin punt l'objectiu de la pràctica en si té un impacte en la promoció de la Cultura de Pau.

En el primer cas, el que es pot observar és que són pocs els casos en que les organitzacions preveuen indicadors a l'hora de planificar un projecte. Això fa que, tot i que el criteri d'eficàcia podria ser un dels més objectius, no sempre es poden veure els indicadors d'èxit dels projectes.

En el segon cas, és important reconèixer que, si bé totes les activitats es complementen, els diferents tipus de pràctiques (actes simbòlics, accions de

¹² Art. 16.f) del Programa d'Acció per a una Cultura de Pau. A/RES/53/243

sensibilització, sessions de formació, lobby als governs, intervenció social, etc.) tenen diferents graus d'incidència. L'anàlisi de les pràctiques permet observar que una bona proporció es centren en tasques de sensibilització. Considerant que aquest tipus de pràctiques són menys transformadores que d'altres, no les hem recollit en aquest informe. De les pràctiques que hem considerat més eficaces, destaquem les educatives que culminen amb plans d'intervenció, les d'incidència política i les d'intervenció social.

b. Sostenibilitat

Molt pocs dels projectes presentats són econòmicament sostenibles per si mateixos, i depenen de l'ajut financer extern. Tal i com manifesten algunes entitats, més d'un projecte es queda al calaix per manca de fons per a poder realitzar-ho. La manca de fons, també, posa en perill l'eficàcia de les pràctiques, ja que moltes vegades no es pot tenir la certesa que un projecte es podrà mantenir durant un temps mínim, i condiciona a que les pràctiques es planifiquin a curt termini. També s'observa que hi ha una gran desproporció en l'accés als recursos entre unes entitats i altres. Pel que fa a la sostenibilitat dels recursos humans, els projectes són més sostenibles quan es dedica una part dels esforços a formar i a vincular a les comunitats locals en la definició i aplicació del projecte. La majoria dels projectes que es fan amb partenariat expressen aquesta intenció. Un projecte concret, a més, treballava la prevenció de *burn-out* dels constructors de pau, senyal que no sempre és una ocupació fàcil de mantenir, sinó que al contrari pot suposar un fort desgast emocional.

c. Legitimitat

Prop de la meitat de les pràctiques són desenvolupades per les mateixes entitats locals on es desenvolupa el projecte (tant en la implementació com en la seva definició). L'altra meitat de les pràctiques són compartides entre una entitat de país ric i l'altra del país on s'aplica el projecte.

En aquest segon cas, és molt important tenir en compte la variable cultural del país on es desenvolupa el projecte, i tenir en compte que ja no es tracta de preferir ensenyar a pescar a regalar un peix, sinó d'aprendre

conjuntament la millor manera de pescar. Afortunadament, moltes de les pràctiques realitzades per entitats de diferents països esmenten el seu esforç en definir conjuntament els projectes.

d. Replicabilitat

La majoria de les pràctiques es poden replicar en essència, però sempre prèvia adaptació a la realitat del context on es realitza. Per això, cal tenir en compte que les pràctiques aquí explicades s'han de considerar com un punt de partida, i no com a formes fixes de treball.

Com ja s'ha dit a la introducció és important reaprofitar al màxim aquestes experiències prèvies (tant les que s'han seleccionat en aquest estudi com totes les que estan publicades a l'Informe Mundial de Cultura de Pau <http://decade-culture-of-peace.org/cgi-bin/ib3/ikonboard.cgi>), i fer-ne el millor ús possible.

17 Propostes d'acció per a la segona meitat del Decenni

L'anàlisi anterior permet fer un seguit de propostes per a donar un nou impuls al Decenni de Cultura de Pau. El Decenni només serà un èxit si, a més de la societat civil, els estats, les organitzacions intergovernamentals, les agències de Nacions Unides, les empreses, els mitjans de comunicació, etc. es comprometen amb aquest. En el cas contrari, els esforços de la societat civil es limitaran a nedar a contracorrent. És important que cada actor faci la seva pròpia autoavaluació i en conculgui propostes per a millorar la seva actuació en aquest camp. A continuació afegim algunes de les possibles propostes per a facilitar la tasca de la societat civil.

A. Formació i apoderament de la societat civil

El marge d'acció de les entitats és molt més ampli del que assumeixen la majoria d'associacions, i del que recull el Programa d'Acció sobre una Cultura de Pau. Una primera línia d'acció, podria ser, doncs, treballar l'apoderament de les entitats per a assumir aquest repte.

1. Elaborar i posar a disposició un **Manual del constructor de pau**, que presenti els conceptes bàsics de Cultura de Pau (respectant sempre la diversitat cultural i d'enfocaments), que treballi l'apoderament dels grups, entreni per a l'acció no violenta, faciliti la programació d'objectius, l'avaluació dels resultats, etc..
2. **Oferir tallers de formació** a organitzacions de la societat civil sobre aquests mateixos temes d'apoderament, acció no violenta i cultura de pau.
3. Elaborar un **llistat de fites concretes** (*checklist*) de cada àmbit d'acció, per a que les diverses entitats de la societat civil, analitzant el compliment d'aquestes fites del seu context, puguin estimar més fàcilment quins són els camps d'acció prioritaris. Per a ser pràctic, aquest llistat hauria de ser el màxim concret possible, però alhora prou flexible perquè es pugui adaptar a contextos diferenciats.

4. Facilitar el finançament de les organitzacions, oferint **informació d'organitzacions finançadores** de projectes de cultura de pau, tant a nivell global com regional, especialment en aquelles regions amb menys recursos.

B. Millor visibilitat del moviment per una Cultura de Pau

A diferència d'altres campanyes d'abast mundial, el Decenni de Cultura de Pau no s'ha guanyat la visibilitat i el suport que mereix. A més, l'amplada dels temes tractats, la dificultat d'establir indicadors de progrés, i l'escassa difusió dels temes de Cultura de Pau fan que sigui difícil de percebre els avenços assolits en el marc del Decenni de Cultura de Pau. Aquests fets no volen dir que no hi hagi avenços, sinó que la comunicació que se'n fa no és prou eficaç. Algunes propostes per a contrarestar aquest fet podrien ser:

5. Fer un esforç de comunicació per a **transmetre de forma més clara el concepte** de cultura de pau, que transmeti la seva amplitud de contingut (concepte holístic), però alhora que sigui accessible al públic no especialista.
6. **Editar material divulgatiu i educatiu** sobre el concepte i la pràctica de cultura de pau.
7. Fer un esforç per a **relacionar els 8 temes de la campanya amb** el dia a dia de les persones, per a que es pugui identificar més fàcilment què es pot fer des **dels hàbits quotidians** al respecte, i fer patent que la pau no és un fet abstracte sinó que depèn de la responsabilitat de tothom.
8. **Publicar**, per mitjà d'un butlletí mundial o a través d'informes estatals o regionals, **els avenços en el camp de la cultura de pau**.
9. Formar als mitjans de comunicació locals en **periodisme per la pau**, oferir informació sobre la campanya, i establir contactes sostinguts amb ells per a difondre informacions sobre els avenços del decenni, i altres notícies de pau.

C. Reforç de la coordinació del Decenni de Cultura de Pau

Tot i que les accions desenvolupades són nombroses i riques, sovint es porten a terme de forma descoordinada. Això fa que alguns àmbits d'acció estiguin molt poc treballats en comparació amb altres, o que es desaprofitin energies per manca de treball en xarxa.

a. Coordinació de pràctiques

Les pràctiques que es repeteixen a diferents països es podrien coordinar per a millorar la seva eficiència amb un enfocament global.

10. Definir **campanyes temàtiques prioritàries i coordinar-ne les accions**, seguint el model de la Crida Mundial per la Pau de La Haia, on una coalició d'actors interessats, han definit objectius i calendaris específics.
11. Concretar aquestes campanyes en **objectius i fites concretes**, avaluables amb indicadors, inspirats en el model dels Objectius de Desenvolupament del Mil·lenni.
12. La definició d'objectius hauria de tenir en compte la capacitat diferenciada de les entitats, i **afavorir les actuacions de les regions amb menys recursos** o menys compromeses amb el Decenni de Cultura de Pau.
13. Per a facilitar el compliment d'aquests objectius i fites, institucionalitzar un **organisme responsable** de definir quins tipus d'accions han de ser efectuades per cada tipus d'actor (des d'un organisme internacional a un actor local), i de facilitar i seguir el seu compliment. Com esmenta l'Informe Mundial sobre Cultura de Pau, la UNESCO, òrgan oficialment encarregat d'assumir la coordinació del Decenni, podria assumir aquest paper, sempre que sigui en unes condicions de voluntat real, amb mitjans i efectius suficients per a realitzar una tasca de qualitat.

b. Web del Decenni de Cultura de Pau

La creació de la pàgina web del Decenni de Cultura de Pau és ja un gran avenç per a facilitar la visualització de les accions empreses, i per a la seva coordinació. L'obertura d'un fòrum de debat sobre estratègies de futur n'és un instrument interessant. Aquesta web podria permetre, a més:

14. **Centralitzar recursos educatius i de sensibilització** que cedeixin les entitats que han subscrit el manifest sobre què és el Decenni de Cultura de Pau, i sobre cadascun dels temes definits pels àmbits d'acció.
15. **Publicar models de tallers** (continguts bàsics, estructura del taller, activitats a realitzar, recursos bibliogràfics bàsics, etc.).
16. **Sistematitzar millor la informació sobre pràctiques** dutes a terme, per tal de facilitar que la informació publicada serveixi d'inspiració a altres associacions dels amplis marges d'actuació, que reculli la informació amb un patró comú (objectius, desenvolupament, resultats), i instal·lar un buscador més concret per a poder trobar projectes per temes, etc.
17. Per tal que aquest sigui un instrument útil, a més, cal **difondre l'existència d'aquesta web** per a que sigui un instrument utilitzat pel màxim nombre d'entitats possible, no només per a aprofitar-ne els recursos, sinó també per enriquir-la amb l'aportació de les entitats.

Cadascuna d'aquestes propostes requereix motivació i compromís per a ser tirades endavant. Per aquesta raó volem animar a les nombroses entitats activistes per la pau des dels seus àmbits, i d'acord amb els seus enfocaments, a que s'impliquin a construir la Cultura de Pau amb una perspectiva de treball en xarxa i de suma d'esforços. Els mitjans a l'abast de cadascú, són, ho tornem a dir, infinits.

www.fund-culturadepaz.org
www.escolapau.org